

ČESKÁ REPUBLIKA

STANOVISKO PLÉNA

Ústavního soudu

Plénium Ústavního soudu přijalo ve složení Stanislav Balík, Ludvík David, Jan Filip, Vlasta Formánková, Ivana Janů, Vladimír Kůrka, Dagmar Lastovecká, Jan Musil, Jiří Nykodým, Pavel Rychetský (soudce zpravodaj), Vladimír Sládeček, Kateřina Šimáčková a Milada Tomková na návrh III. senátu Ústavního soudu podle § 23 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve věci jeho právního názoru pro řízení vedené pod sp. zn. III. ÚS 665/11, který se odchyluje od právního názoru Ústavního soudu vysloveného v nálezech ze dne 15. dubna 2003 sp. zn. I. ÚS 752/02, ze dne 20. prosince 2006 sp. zn. I. ÚS 733/05, ze dne 10. listopadu 2010 sp. zn. I. ÚS 2462/10 a ze dne 5. září 2012 sp. zn. II. ÚS 670/12, toto stanovisko:

I. Rozhodnutí ministra spravedlnosti podle § 399 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, kterým bylo povoleno vydání osoby z České republiky do cizího státu za účelem trestního stíhání nebo výkonu již uloženého trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spočívajícího ve zbavení svobody, není rozhodnutím o oprávněném prostředku proti rozhodnutí soudu, kterým byla podle § 397 odst. 1 trestního řádu vyslovena přípustnost jejího vydání. Zatímco soud rozhoduje o tom, zda není dán některý z důvodů uvedených v § 393 trestního řádu, jenž by činil vydání nepřipustným, ministr spravedlnosti tyto závěry soudu sám dále nepřehodnocuje a jejich věcnou správnost se zabývá pouze s ohledem na možnost využití svého oprávnění předložit věc v případě svých pochybností k přezkoumání Nejvyššímu soudu podle § 397 odst. 3 trestního řádu. Vlastní rozhodování ministra spravedlnosti o povolení vydání se kromě posouzení jeho politických aspektů, jejichž hodnocení soudům zásadně nepřisluší, omezuje na zjištění, zda soud pravomocně rozhodl, že vydání je přípustné, dále zda nenastala některá ze skutečností uvedených v § 399 odst. 2 a 4 trestního řádu a zda případně nenastala jiná skutečnost, která by představovala právní překážku povolení vydání. Z těchto důvodů může osoba, o jejíž vydání jde, podat ústavní stížnost jak proti rozhodnutí vrchního soudu o stížnosti proti usnesení krajského soudu, kterým bylo o přípustnosti vydání rozhodnuto v prvním

stupni, tak proti rozhodnutí ministra spravedlnosti o povolení vydání. Obě tato rozhodnutí se totiž navzájem odlišují svým účelem a předmětem posouzení, pročez mají z hlediska řízení před Ústavním soudem povahu rozhodnutí o posledním procesním prostředku, který zákon poskytuje této osobě k ochraně jejího práva (§ 72 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů). Lhůta k podání ústavní stížnosti se v případě každého z nich posuzuje samostatně.

II. V řízení o ústavní stížnosti proti rozhodnutí ministra spravedlnosti podle § 399 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, kterým bylo povoleno vydání stěžovatele z České republiky do cizího státu, Ústavní soud posuzuje také, zda vydání nebrání skutečnost, že osobě, o jejíž vydání jde, byla v České republice udělena mezinárodní ochrana, nebo že doposud nebylo pravomocně rozhodnuto o její žádosti o udělení mezinárodní ochrany, včetně případného soudního přezkumu. Smyslem obou uvedených podmínek povolení vydání je garance, že jeho realizace nebude znamenat porušení závazku vyplývajícího ze zásady *non-refoulement* ve smyslu čl. 33 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, publikované společně s Protokolem týkajícím se právního postavení uprchlíků z 31. ledna 1967 pod č. 208/1993 Sb., a čl. 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, jež má jako závazek ze smlouvy o ochraně lidských práv přednost před jinými závazky z mezinárodních smluv. Ústavní soud však v tomto řízení ani nepřezkoumává ani nepřehodnocuje právní závěry obsažené v rozhodnutí soudu, kterým bylo vysloveno, že vydání je přípustné.

O d ů v o d n ě n í:

I.

Důvody předložení stanoviska

1. Dne 4. března 2011 byla Ústavnímu soudu doručena ústavní stížnost Ali Atsaeva proti rozhodnutí ministra spravedlnosti ze dne 24. února 2011 č. j. 2727/2008-MOT-T/119, kterým bylo povoleno jeho vydání do Ruské federace za účelem trestního stíhání; věc je vedena pod sp. zn. III. ÚS 665/11. Stěžovatel se domnívá, že tímto rozhodnutím byla porušena jeho práva zaručená čl. 33 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, publikované společně s Protokolem týkajícím se právního postavení uprchlíků z 31. ledna 1967 pod č. 208/1993 Sb., a čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), ve spojení s čl. 1 odst. 2 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“). Ministr spravedlnosti jím totiž měl povolit vydání ještě před skončením řízení o jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany.

2. Podáním, které Ústavní soud obdržel dne 8. dubna 2011, stěžovatel rozšířil své stížnostní žádání o návrh na zrušení usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. září 2010 č. j. 8 To 85/2010 a usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. února 2010 sp. zn. Nt 475/2008, kterými bylo vysloveno, že jeho vydání je přípustné. Stěžovatel považuje tento jejich závěr za věcně nesprávný, nesouhlasí s tím, že není dán žádný z důvodů nepřípustnosti vydání podle § 393 trestního řádu, a upozorňuje na důsledky těchto rozhodnutí z hlediska jeho ústavně zaručených základních práv. Ještě před tím, než ale mohl Ústavní soud přistoupit k věcnému přezkumu ústavní stížnosti i v této

části, musel se zabývat otázkou, zda byla podána ve lhůtě podle § 72 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění účinném do 31. prosince 2012. Tak tomu bylo nepochybně v té části, ve které ústavní stížnost směřovala přímo proti rozhodnutí ministra spravedlnosti. Podle názoru III. senátu Ústavního soudu, který je předmětem tohoto stanoviska a jehož důvody jsou podrobně rozvedeny níže, však toto rozhodnutí nelze považovat současně za rozhodnutí o posledním procesním prostředku stěžovatele k ochraně práva ve smyslu § 72 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), pokud k jeho porušení mělo dojít rozhodnutími soudů o přípustnosti vydání. Lhůtu k podání ústavní stížnosti proti nim je proto třeba odvíjet již od doručení usnesení vrchního soudu stěžovateli, k němuž došlo 5. října 2010, což v daném případě znamená, že v tomto rozsahu byla ústavní stížnost podána opožděně. Ze stejného důvodu nelze v řízení o ústavní stížnosti proti rozhodnutí ministra spravedlnosti přezkoumávat nebo přehodnocovat ani závěry soudu, na jejichž základě bylo vysloveno, že vydání stěžovatele je přípustné.

II.

K výroku I

3. Účelem řízení o vydání (neboli extradičního řízení) je zjištění všech relevantních skutečností pro rozhodnutí ministra spravedlnosti o žádosti cizího státu o vydání osoby z České republiky k trestnímu stíhání nebo k výkonu již uloženého trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spočívajícího ve zbavení svobody. Ministr spravedlnosti, nerozhodne-li o ukončení tohoto řízení (§ 399 odst. 4 trestního řádu), vydání buď povolí (§ 399 odst. 1 trestního řádu) nebo nepovolí (§ 399 odst. 2 trestního řádu). Vysloví-li však soud nepřipustnost vydání, ministr spravedlnosti pouze oznámí vyžadujícímu státu, že vydání nelze povolit (§ 399 odst. 3 trestního řádu), aniž by o tom vydával formální rozhodnutí.

4. Vydání osoby za některým z výše uvedených účelů se zásadním způsobem dotýká jejich ústavně zaručených práv a razantně zasahuje do jejich poměrů, pročež s ohledem na čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) nelze rozhodování o něm vyloučit ze soudního přezkumu. Zákonodárce si byl tohoto požadavku vědom a promítl jej do řízení o vydání tím způsobem, že rozhodnutí ministra spravedlnosti o povolení vydání podmínil obligatorním posouzením přípustnosti vydání ze strany obecných soudů. O tom, zda v konkrétním případě není dán některý z důvodů nepřipustnosti vydání podle § 393 trestního řádu, tak rozhoduje krajský soud. Proti jeho rozhodnutí může osoba, o jejíž vydání jde, i státní zástupce podat stížnost, o které rozhodne vrchní soud. Pokud by přitom soudy dospěly k závěru, že vydání přípustné není, nemohlo by dojít ani k jeho povolení. Ministr spravedlnosti by jejich rozhodnutí musel respektovat, ledaže by se domohl jejich zrušení po předložení věci Nejvyššímu soudu podle § 397 odst. 3 trestního řádu, k němuž by byl v případě svých pochybností oprávněn. I v takovémto případě by však vlastní rozhodnutí o přípustnosti vydání záviselo na rozhodnutí soudu.

5. S ohledem na uvedenou specifickou konstrukci řízení o vydání si musel III. senát Ústavního soudu položit otázku, zda má rozhodnutí ministra spravedlnosti ve vztahu k jemu předcházejícím rozhodnutím soudů o přípustnosti vydání povahu rozhodnutí o oprávněném prostředku, který zákon poskytuje stěžovateli k ochraně jeho práva. Pakliže by tomu tak bylo, byla by ústavní stížnost podle § 75 odst. 1 zákona o

Ústavním soudu přípustná pouze proti němu a jen společně s jeho rozhodnutím by bylo možné napadnout i rozhodnutí soudů o přípustnosti jeho vydání, jak to učinil stěžovatel.

6. Z dosavadní judikatury vyplývá, že Ústavní soud k řešení předestřené otázky nepřistupuje jednotně. Poprvé se k ní výslovně vyjádřil v nálezu ze dne 15. dubna 2003 sp. zn. I. ÚS 752/02 (N 54/30 SbNU 65), kterým rozhodl o ústavní stížnosti proti rozhodnutí ministra spravedlnosti a usnesením vrchního soudu a krajského soudu vydaných v řízení o přípustnosti vydání. Jak vyplývá z jeho odůvodnění, Ústavní soud spatřoval ve skutečnosti, že „pouhé vyslovení přípustnosti vydání ještě neznamená, že k vydání této osoby dojde“, důvod, pro který „je rozhodnutí ministra spravedlnosti o povolení vydání třeba chápat jako poslední prostředek, který zákon poskytuje k ochraně práva stěžovatele.“ Vycházel přitom ze zásady subsidiarity ústavní stížnosti. „Ústavní soudnictví je totiž založeno především na zásadě přezkumu věcí, v nichž nelze protiústavnost napravit jiným způsobem, a v případě nepovolení vydání ministrem spravedlnosti by pouze rozhodnutími obecných soudů k zásahu do práv zaručených normami ústavního pořádku nedošlo.“ Z těchto důvodů by ústavní stížnost proti rozhodnutím soudů o přípustnosti vydání, která by byla podaná ještě před povolením vydání ministrem spravedlnosti, musela být odmítnuta jako nepřípustná ve smyslu nevyčerpání procesních prostředků k ochraně práva.

7. Tímto způsobem vymezený vztah rozhodnutí ministra spravedlnosti o povolení vydání vůči rozhodnutím soudů o jeho přípustnosti se ve věci sp. zn. I. ÚS 752/02 pochopitelně promítl i do hodnocení včasnosti ústavní stížnosti proti rozhodnutím obecných soudů. Ústavní soud v tomto případě odvíjel lhůtu k jejímu podání od doručení rozhodnutí ministra spravedlnosti, nikoliv od doručení usnesení vrchního soudu. Stejný postup je přitom patrný i z jeho nálezů ze dne 20. prosince 2006 sp. zn. I. ÚS 733/05 (N 230/43 SbNU 605), ze dne 10. listopadu 2010 sp. zn. I. ÚS 2462/10 (N 221/59 SbNU 195) a ze dne 5. září 2012 sp. zn. II. ÚS 670/12. Přesto nelze přehlédnout, že Ústavní soud v řadě případů připustil ústavní stížnost i proti usnesení vrchního soudu, kterým bylo rozhodnuto o stížnosti proti usnesení krajského soudu o přípustnosti vydání, aniž by trval na tom, že o žádosti o vydání musí rozhodnout ministr spravedlnosti. Jako příklad lze uvést v první řadě náleze ze dne 4. února 1999 sp. zn. IV. ÚS 427/98 (N 20/13 SbNU 147), který se týkal předchozí, avšak obdobné právní úpravy (srov. § 380 a 382 trestního řádu, ve znění účinném do 31. října 2004). Poukázat je ale třeba i na náleze ze dne 3. ledna 2007 sp. zn. III. ÚS 534/06 (N 1/44 SbNU 3), jakož i na řadu usnesení, kterými byla ústavní stížnost odmítnuta pro zjevnou neopodstatněnost (např. usnesení ze dne 15. června 1999 sp. zn. I. ÚS 507/98, ze dne 5. dubna 2006 sp. zn. II. ÚS 165/06, ze dne 9. září 2008 sp. zn. III. ÚS 1757/08 nebo ze dne 29. ledna 2013 sp. zn. I. ÚS 48/13, dostupná na <http://nalus.usoud.cz>). K důvodům tohoto odlišného přístupu se Ústavní soud vyjádřil v nálezu ze dne 10. října 2012 sp. zn. IV. ÚS 353/12, v němž uvedl, že rozhodnutí ministra spravedlnosti „není ... *stricto sensu* rozhodnutím o opravném prostředku, který stěžovateli právní řád k ochraně jeho práv poskytuje; jinými slovy, nejde o řízení, které by stěžovateli bylo k dispozici. Není přitom vyloučeno – neboť právní řád žádnou „odkladnou“ lhůtu pro ministra nestanoví – že k realizaci extradice po rozhodnutí ministra spravedlnosti může dojít ještě předtím, než uplyne lhůta k podání ústavní stížnosti. Odepření možnosti podat ústavní stížnost již proti rozhodnutí stížnostního soudu by tak v mnoha případech mohlo znemožnit efektivní ochranu základních práv jednotlivců“ (náleze sp. zn. IV. ÚS 353/12, bod 20).

8. Ústavní soud se ztotožňuje s názorem III. senátu Ústavního soudu, podle něhož lze ústavní stížnost podat jak proti rozhodnutí ministra spravedlnosti o povolení vydání, tak proti rozhodnutí vrchního soudu, kterým bylo vysloveno, že vydání je přípustné. V obou případech se z hlediska jejich předmětu jedná o rozhodnutí konečná, přičemž každé z nich může, jak bude uvedeno níže, samostatně vést k porušení základních práv a svobod osoby, o jejíž vydání jde. Závěr vyslovený v nálezu sp. zn. IV. ÚS 353/12, podle něhož je ústavní stížnost přípustná již proti rozhodnutí vrchního soudu, je proto správný, Ústavní soud jej však považuje za nezbytné doplnit v tom smyslu, odchýliv se přitom od právního názoru vysloveného ve zmíněném nálezu sp. zn. I. ÚS 752/02 a implicitně obsaženého v nálezech sp. zn. I. ÚS 733/05, sp. zn. I. ÚS 2462/10 a sp. zn. II. ÚS 670/12, že lhůtu pro podání ústavní stížnosti proti němu lze odvíjet výlučně od jeho doručení, a nikoliv i od doručení rozhodnutí ministra spravedlnosti.

9. Ačkoliv rozhodování o povolení vydání věcně navazuje na rozhodnutí soudů o jeho přípustnosti, nelze ministra spravedlnosti považovat za další rozhodovací instanci v příslušném soudním řízení. Jako orgán moci výkonné by takovéto postavení nakonec ani mít nemohl, stejně tak jako by nemohl rozhodnutí soudů přehodnocovat, měnit nebo rušit. Smyslem soudního posouzení otázky přípustnosti vydání ještě před jeho rozhodnutím je poskytnutí nejvyšší možné garance z hlediska vnitrostátního práva, že v případě konkrétní osoby nedojde povolením jejího vydání k porušení jejích ústavně zaručených práv. Zákon totiž předpokládá, že v době rozhodování ministra spravedlnosti o povolení vydání již bude otázka přípustnosti vydání vyřešena, a tedy k realizaci vydání bude moci dojít v relativně krátké době (srov. např. délku vydávací vazby podle § 400b odst. 4 trestního řádu), což by z povahy věci jakoukoliv následnou ochranu práv této osoby přinejmenším ztěžovalo nebo dokonce znemožňovalo. Z těchto důvodů již ministr spravedlnosti sám ani nepřehodnocuje ani nenahrazuje rozhodnutí soudů a jejich věcnou správností se zabývá v podstatě pouze s ohledem na možnost využití svého oprávnění předložit věc v případě svých pochybností k přezkoumání Nejvyššímu soudu podle § 397 odst. 3 trestního řádu. I případné zjištění změny relevantních okolností (§ 400b odst. 6 trestního řádu) by mohlo vést ze strany ministra spravedlnosti toliko k jeho závěru, že toto rozhodnutí je neaktuální a při povolení vydání z něho nelze vycházet, nikoliv však k tomu, aby nové posouzení přípustnosti vydání provedl samostatně, tedy bez předchozího rozhodnutí soudu.

10. Vlastní rozhodování ministra spravedlnosti o povolení vydání se omezuje pouze na zjištění, zda soud pravomocně rozhodl, že vydání je přípustné, dále zda nastala některá ze skutečností uvedených v § 399 odst. 2 a 4 trestního řádu a zda případně nastala jiná skutečnost, která by představovala právní překážku povolení vydání. Pokud mu zákon svěřuje možnost vydání nepovolit i v případě, kdy podle názoru soudů není dán žádný právní důvod, pro který by vydání bylo nepřípustným, činí tak především s ohledem na to, že jeho rozhodnutí má i politický rozměr a ve věcech extradičních jej lze považovat za projev státní suverenity [srov. náleze ze dne 29. ledna 2008 sp. zn. Pl. ÚS 63/06 (N 21/48 SbNU 223; 90/2008 Sb.), bod 26; přístupný stejně jako všechna další uvedená rozhodnutí Ústavního soudu též na <http://nalus.usoud.cz>]. V rámci svého uvážení proto zkoumá i další, tj. politické (a v jejich rámci především zahraničněpolitické) aspekty vydání konkrétní osoby do cizího státu, které z povahy věci nemohou být zákonem blíže vymezeny a podléhají kontrole především z hlediska možnosti vyvození ústavně politické odpovědnosti. Soudům naopak hodnocení politických aspektů vydání zásadně nepřísluší.

11. Uvedené závěry nicméně nezpochybnují povahu rozhodnutí ministra jako konečného rozhodnutí v rámci řízení o vydání, jehož účastníkem je z povahy věci i osoba, o jejíž vydání jde. Právě rozhodnutí ministra spravedlnosti představuje právní základ pro realizaci vydání této osoby a s ním spojený zásah do jejích základních práv a svobod. Na možnosti podat proti němu ústavní stížnost přitom nic nemění ani specifický charakter řízení o vydání, který předpokládá, že osoba, o jejíž vydání jde, uplatňuje svá procesní práva především v relativně samostatném soudním řízení.

12. Ze všech těchto důvodů je třeba považovat za rozhodnutí o posledním procesním prostředku k ochraně jeho práva podle § 72 odst. 3 zákona o Ústavním soudu jak rozhodnutí ministra spravedlnosti o povolení vydání, pokud jde o řízení o vydání, tak rozhodnutí vrchního soudu, kterým bylo vysloveno, že vydání je přípustné, které má tuto povahu ve vztahu k soudnímu řízení o přípustnosti vydání. Osoba, o jejíž vydání jde, se tak může ještě před rozhodnutím ministra spravedlnosti domoci i přezkumu rozhodnutí o přípustnosti vydání ze strany Ústavního soudu, byť právní překážka pro rozhodnutí ministra by podání ústavní stížnosti představovalo pouze v případě odložení vykonatelnosti napadeného rozhodnutí soudu podle § 79 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.

13. Závěrem této části stanoviska, jejíž podstatou je otázka přípustnosti ústavní stížnosti ve věcech extradičních, považuje Ústavní soud za žádoucí uvést, že pravomoc ministra spravedlnosti předložit v případě pochybností věc Nejvyššímu soudu podle § 397 odst. 3 trestního řádu nepředstavuje opravný prostředek, který by měl stěžovatel k dispozici (srov. nález sp. zn. IV. ÚS 353/12, bod 20). Jde o zvláštní procesní prostředek, obsažený v trestním řádu po celou dobu jeho účinnosti (původně v jeho § 380 odst. 2, posléze, až do 31. října 2004, jehož uplynutím nabyla účinnosti novela provedená zákonem č. 539/2004 Sb., v jeho § 380 odst. 3), který byl a i nadále je koncipován v první řadě k tomu, aby ministr spravedlnosti jako orgán povolující vydání měl možnost uplatnit ve vztahu k rozhodnutím soudu své námitky, a to nikoliv jen ve prospěch osoby, která má být vydána. Stěžovatel nemůže spoléhat na to, že ministr spravedlnosti využije svého oprávnění, a stejně tak se jeho využití nemůže ani domáhat nějakým procesním prostředkem, o němž by muselo být rozhodnuto [srov. *mutatis mutandis* obdobnou argumentaci ve vztahu k § 62 zákona o rodině, konkrétně nález ze dne 8. července 2010 sp. zn. Pl. ÚS 15/09 (N 139/58 SbNU 141; 244/2010 Sb.), bod 41]. Za rozhodnutí o posledním prostředku, jenž mu zákon stanoví k ochraně jeho práv, je proto třeba vždy považovat usnesení vrchního soudu, kterým bylo rozhodnuto o stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu o přípustnosti vydání podle § 397 odst. 1 trestního řádu. Právě proti němu musí stěžovatel podat ústavní stížnost, pokud se domnívá, že posouzením otázky přípustnosti vydání ze strany obecných soudů došlo k porušení jeho základních práv.

III.

K výroku II

14. Důsledkem právního názoru, podle něhož se za rozhodnutí o posledním procesním prostředku k ochraně práva, k jehož porušení mělo dojít v soudním řízení o přípustnosti vydání, považuje již usnesení vrchního soudu, je rovněž absence oprávnění Ústavního soudu, aby v řízení o ústavní stížnosti proti rozhodnutí ministra spravedlnosti o povolení vydání přezkoumával, resp. přehodnocoval či jakkoliv nahrazoval právní závěry obecných soudů ohledně přípustnosti vydání a aby jej v tomto smyslu zavazoval

při jeho dalším postupu. K tomu by byl oprávněn pouze v řízení o ústavní stížnosti směřující přímo proti usnesení vrchního soudu. Pokud by však takováto ústavní stížnost byla podána a Ústavní soud by jí vyhověl a z tohoto důvodu zrušil uvedené rozhodnutí soudu, tato skutečnost by se promítla i do hodnocení ústavní stížnosti proti rozhodnutí ministra spravedlnosti. Tím by totiž dodatečně přestala být splněna nezbytná podmínka pro povolení vydání.

15. Ústavní soud v řízení proti rozhodnutí ministra spravedlnosti o povolení vydání posuzuje pouze to, zda pro něj byly splněny všechny podmínky vyplývající z právního řádu, resp. zda se při jejich posouzení nedopustil svévole nebo interpretace, která by byla v extrémním rozporu s principy spravedlnosti. V tomto smyslu je samozřejmě stěžejní existence pravomocného usnesení soudu, kterým bylo rozhodnuto, že vydání je přípustné. Tato podmínka by přitom nebyla splněna, pokud by jeho vykonatelnost byla odložena usnesením Ústavního soudu podle § 79 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, nebo v důsledku předběžného opatření Evropského soudu pro lidská práva podle čl. 39 jeho jednacího řádu. Vydání by ale nebylo možné povolit ani v případě, že byla osobě, o jejíž vydání jde, udělena mezinárodní ochrana nebo doposud nebylo pravomocně skončeno řízení o žádosti o její udělení, včetně případného soudního přezkumu.

16. K poslední uvedené podmínce je třeba uvést, že do rozhodování ministra spravedlnosti se nezbytně promítá i povinnost České republiky podle čl. 1 odst. 2 Ústavy dodržovat závazky, které pro ni vyplývají z mezinárodního práva. Ústavní soud již v minulosti uvedl, že v případě kolize závazků z mezinárodních smluv vyplývá především z obsahu těchto smluv v návaznosti na čl. 1 odst. 1 Ústavy, dle něhož je Česká republika právním státem, přednost závazků ze smluv o ochraně lidských práv. „Respekt a ochrana základních práv jsou definičními znaky materiálně chápaného právního státu, proto v případě, že vedle sebe existuje smluvní závazek chránící základní právo a smluvní závazek, který směřuje k ohrožení téhož práva, musí závazek první převážit (srov. nálezy sp. zn. I. ÚS 752/02). Tento závěr je přitom relevantní i ve vztahu k poměrování závazku vyplývající z zásady *non-refoulement* se závazkem k extradici, tj. vydání osoby k trestnímu stíhání nebo výkonu trestu do cizího státu.

17. Podstatou zásady *non-refoulement* je zákaz státu vyhostit nebo povolit vydání uprchlíka do jiného státu, v němž by byl ohrožen jeho život nebo osobní svoboda na základě jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité společenské vrstvě či politického přesvědčení (čl. 33 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků), resp. v němž by mu hrozilo, že bude porušeno jeho právo na život (čl. 2 Úmluvy) nebo že bude vystaven mučení nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu (čl. 3 Úmluvy) (srov. např. rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ze dne 12. dubna 2005 ve věci stížnosti Shamayev a ostatní proti Gruzii a Rusku č. 36378/02, § 335, ze dne 8. listopadu 2005 ve věci stížnosti Bader a Kanbor proti Švédsku č. 13284/04, § 41 a 42, a ze dne 28. února 2008 ve věci stížnosti Saadi proti Itálii č. 37201/06, § 125). Existence těchto okolností může být nezávisle na sobě posuzována jednak v řízení o udělení mezinárodní ochrany, vedeném podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, jednak v soudním řízení o přípustnosti vydání podle § 397 trestního řádu.

18. Zákonodárce vymezil správní řízení o udělení mezinárodní ochrany, které je vedeno před Ministerstvem vnitra, a soudní řízení o přípustnosti vydání jako dvě

samostatná řízení, z nichž každé sleduje jiný účel a jejichž průběh se vzájemně nepodmiňuje. Přesto má výsledek obou z nich relevanci pro rozhodování ministra spravedlnosti o povolení vydání. Soud rozhodující o přípustnosti vydání v rámci posuzování jednotlivých důvodů podle § 393 trestního řádu obligatorně zjišťuje, zda osoba, o jejíž vydání jde, požádala o udělení mezinárodní ochrany a s jakým výsledkem bylo toto řízení skončeno. Pokud by přitom zjistil, že její žádosti bylo vyhověno, musel by podle § 393 písm. b) trestního řádu vyslovit nepřipustnost vydání. V opačném případě, tedy i v případě zamítnutí této žádosti, by ale nebyl vázán ani skutkovými ani právními závěry učiněnými v příslušném správním řízení a otázku, zda by vydáním nedošlo k porušení zásady *non-refoulement* ve smyslu čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků ve spojení s čl. 2, 3 a 6 Úmluvy, resp. zda nejsou dány jiné důvody nepřipustnosti vydání, by si musel v plném rozsahu posoudit samostatně [§ 393 písm. k) a l) trestního řádu]. Nastat ale může i situace, kdy správní orgán rozhodne o žádosti o udělení mezinárodní ochrany až poté, co soud rozhodne o přípustnosti vydání. Její vznik je třeba připustit již z toho důvodu, že soud nemá povinnost vyčkat skončení řízení o udělení mezinárodní ochrany a o přípustnosti vydání může rozhodnout i v jeho průběhu [srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. června 2001 sp. zn. 11 Tcu 26/2001 (Rt 42/2002)]. Může být však zapříčiněna i tím, že k podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany dojde až v závěrečné fázi tohoto soudního řízení, nebo dokonce až po jeho skončení. V každém případě platí, že správní orgán nebude v dalším řízení vázán učiněnými skutkovými a právními závěry soudu, a bude je moci v rámci řízení o udělení mezinárodní ochrany posuzovat samostatně. Rozhodnutí soudu o tom, že vydání je přípustné, rovněž nebrání tomu, aby správní orgán rozhodl o udělení mezinárodní ochrany i z důvodů, které soud neuznal za postačující pro závěr o nepřipustnosti vydání.

19. Z těchto důvodů je zřejmé, že osoba, o jejíž vydání jde, má k dispozici dvě řízení, v jejichž rámci se může domoci ochrany před zásahem do svých základních práv a svobod, k němuž by došlo v důsledku porušení zásady *non-refoulement*. Udělení mezinárodní ochrany je důvodem, pro který by soud musel vyslovit nepřipustnost vydání podle § 393 písm. b) trestního řádu. V takovém případě by ministr spravedlnosti vůbec nemohl rozhodnout o povolení vydání. K vydání by ale nemohlo dojít ani v případě, pokud by soud sice vyslovil, že vydání osoby je přípustné, k udělení mezinárodní ochrany by však došlo až po jeho rozhodnutí. Povinnost ministra spravedlnosti nepovolit vydání by v takovém případě bylo třeba dovodit přímo z § 393 písm. b) trestního řádu, který jednoznačně stanoví relevanci tohoto výsledku řízení o udělení mezinárodní ochrany pro rozhodování o povolení vydání, jakož i to, že posouzení skutečností, jež by eventuálně mohly odůvodnit udělení azylu nebo doplňkové ochrany žadateli, ze strany příslušného správního orgánu nemůže být nahrazeno rozhodováním soudů v řízení o přípustnosti vydání podle § 397 trestního řádu. Zbývá dodat, že ministr spravedlnosti musí k dodatečnému udělení mezinárodní ochrany přihlídnout, přestože jde o hodnocení důvodů nepřipustnosti vydání podle § 393 trestního řádu vydání, jež jsou předmětem rozhodování soudu. Tato výjimka je ale dána povahou tohoto důvodu nepřipustnosti. Jak soud, tak i ministr spravedlnosti totiž pouze konstatují existenci rozhodnutí orgánu veřejné moci, jehož vydání zákon umožňuje i poté, co soud rozhodl o přípustnosti vydání. Výklad, podle něhož by tato skutečnost bránila tomu, aby bylo považováno za důvod nepřipustnosti vydání, by byl i s ohledem na základní práva a svobody, o jejichž ochranu zde jde, absurdní.

20. Na rozdíl od soudu, který mohl o přípustnosti vydání rozhodnout před skončením řízení o udělení mezinárodní ochrany, ministr spravedlnosti nemůže povolit

vydání do doby, než bude toto řízení pravomocně skončeno, včetně případného navazujícího soudního přezkumu (k obdobnému názoru, byť z jiných důvodů, dospěl ve věci stěžovatele i Nejvyšší správní soud, do jehož působnosti však nepatří přezkum postupu ministra spravedlnosti v rámci řízení o vydání; srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. srpna 2010 č. j. 4 Azs 10/2010-110). Za situace, kdy zákon umožňuje současný průběh řízení o udělení mezinárodní ochrany i řízení o přípustnosti vydání, nemůže být osobě, o jejíž vydání jde, upřena možnost, aby její žádost o udělení mezinárodní ochrany byla projednána, když její výsledek může mít relevanci pro řízení o vydání i poté, co soud vyslovil, že vydání je přípustné. Pokud by mohl ministr spravedlnosti povolit vydání ještě před skončením řízení o udělení mezinárodní ochrany, posouzení žádosti této osoby by fakticky záviselo na z jejího hlediska nahodilé okolnosti, zda v jeho průběhu bude nebo nebude vydán. Samotné Ministerstvo vnitra by tak v řadě případů mohlo prodlužováním řízení dosáhnout situace, kdy mu v důsledku vydání žadatele nezbyde, než řízení o jeho žádosti zastavit. Takovýto postup by přirozeně vedl k nerovnému postavení žadatelů o mezinárodní ochranu, aniž by k tomu existoval jakýkoliv legitimní důvod. Bylo by mu možné přiznat znaky svévole, v důsledku čehož by došlo nejen k porušení práva osoby, o jejíž vydání jde, na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny, nýbrž též k porušení čl. 43 Listiny, jímž se Česká republika zavázala přijímat a zabývat se žádostmi o udělení azylu z důvodu pronásledování za uplatňování politických práv a svobod. K porušení těchto práv by nicméně nemohlo dojít v případě, pokud by osoba, o jejíž vydání jde, žádala v průběhu řízení o vydání o udělení mezinárodní ochrany ze stejných nebo obdobných důvodů, tj. aniž by se změnila rozhodné poměry, opakovaně poté, co bylo skončeno řízení o její první žádosti. Její vydání za těchto okolností by z povahy věci nemohlo působit zásah do výše uvedených práv.

21. Podstatou nastíněného výkladu § 393 písm. b) trestního řádu je existence zákonem stanovené procesní garance zásady *non-refoulement*, která s ohledem na existenci dvou řízení představuje vyšší, nikoliv však nezbytný standard ochrany souvisejících základních práv a svobod. Stejně tak této zásadě nelze rozumět v tom smyslu, že možnost cizince domáhat se politického azylu, která vyplývá z čl. 43 Listiny, má obecně přednost před mezinárodněprávním závazkem vydávat osoby do cizích zemí za účelem jejich trestního stíhání nebo výkonu trestu odnětí svobody. Takovouto přednost by bylo možné v mezích vyplývajících z ústavního pořádku a příslušných mezinárodních smluv, jež jsou pro Českou republiku závazné, dovozovat v případě závazku vyplývajících z již zmíněné zásady *non-refoulement*, nikoliv však i v případě jeho konkrétní procesní garance právě v rámci azylového řízení. Uvedené meze přednosti zásady *non-refoulement* jsou vyjádřeny především v čl. 1 písm. F Úmluvy o právním postavení uprchlíků, který vylučuje z působnosti této Úmluvy osobu, o níž je vážný důvod se domnívat, že se dopustila např. zločinu proti míru, válečného zločinu, zločinu proti lidskosti, nebo vážného nepolitického zločinu mimo zemi svého azylu dříve, než jí bylo povoleno se tam usadit jako uprchlík.

22. Řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany zpravidla ztratí svůj význam, pokud je žadatel vydán do cizího státu ještě před jeho skončením, přičemž stejný závěr platí i ve vztahu k navazujícímu soudnímu přezkumu. V této souvislosti samozřejmě nelze podceňovat riziko neúměrného prodlužování délky řízení o vydání, jež je spojeno s podmíněním rozhodnutí ministra spravedlnosti o povolení vydání skončením výše uvedených řízení. Toto riziko však samo o sobě nemůže představovat důvod, pro který by měla být osobě, o jejíž vydání jde, upřena ze zákona vyplývající možnost požádat o

udělení mezinárodní ochrany a domoci se v jeho rámci posouzení existence důvodů, jež by odůvodňovaly udělení mezinárodní ochrany, a tudíž nepřipustnost vydání. Je především povinností Ministerstva vnitra, aby v případech, kdy je vedeno řízení o vydání žadatele, postupovalo co nejvíce efektivně a bez průtahů a v tomto směru využívalo prostředky, které mu zákon o azylu poskytuje [např. § 10a písm. e) nebo § 16 odst. 2 zákona o azylu]. V tomto směru lze apelovat i na postup krajských soudů v řízení o žalobě proti příslušnému rozhodnutí Ministerstva vnitra (§ 32 soudního řádu správního) a Nejvyššího správního soudu v případném následném řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu.

IV. *Závěr*

23. Protože se uvedené závěry odchyľují od právního názoru Ústavního soudu vysloveného v nálezech sp. zn. I. ÚS 752/02, I. ÚS 733/05, I. ÚS 2462/10 a II. ÚS 670/12, předložil III. senát Ústavního soudu podle § 23 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, otázku vztahu rozhodnutí ministra spravedlnosti o povolení vydání podle § 399 odst. 1 trestního řádu a rozhodnutí soudů o přípustnosti vydání podle § 397 trestního řádu z hlediska přípustnosti ústavní stížnosti, lhůty k jejímu podání a rozsahu přezkumu k posouzení plénu, které se s jeho argumentací v celém rozsahu ztotožnilo a přijalo právní názor, jenž je uveden ve výrocích tohoto stanoviska.

V Brně dne 13. srpna 2013

Pavel Rychetský
předseda Ústavního soudu

Odlišné stanovisko soudce Vladimíra Sládečka ve věci Pl. ÚS-st. 37/13

V souladu s ustanovením § 14 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), podávám toto nesouhlasné odlišné stanovisko k výrokům I. a II. a k (převážné části) odůvodnění, a to z následujících důvodů.

Ve výroku I. se konstatuje, že jak rozhodnutí vrchního soudu o přípustnosti vydání, tak rozhodnutí ministra spravedlnosti o povolení vydání, mají povahu rozhodnutí o posledním procesním prostředku, který zákon poskytuje osobě (stěžovateli) k ochraně jeho práva podle § 72 odst. 3 zákona o Ústavním soudu, neboť „obě tato rozhodnutí se totiž navzájem odlišují svým účelem a předmětem posouzení“. Proto je proti oběma uvedeným aktům možné podat ústavní stížnost proti rozhodnutí, resp. jako proti „pravomocným rozhodnutím v řízení, jehož byla (fyzická osoba) účastníkem“ [§ 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu].

S takovým výkladem zákona o Ústavním soudu (i v návaznosti na odůvodnění zejm. v bodu 11. a 12. na str. 6) ovšem podle mého názoru nelze souhlasit.

Tzv. rozhodnutí ministra o vydání nemůže mít povahu rozhodnutí o posledním procesním prostředku k ochraně práva, který má stěžovatel k dispozici ve smyslu ustanovení § 72 odst. 3 zákona o Ústavním soudu. Především je třeba uvést, že osoba, která má být vydána (stěžovatel), nemá aktivní legitimaci k „požádání“ ministra o rozhodnutí o (ne)vydání. A nemůže tak jít o rozhodnutí o posledním prostředku k ochraně práva. Fakticky totiž neexistuje žádný prostředek k ochraně práva, který by měl stěžovatel (v souvislosti s rozhodnutím ministra) k dispozici. Posledním prostředkem k ochraně práva daným stěžovateli k využití je právě stížnost proti rozhodnutí krajského soudu, o které rozhoduje vrchní soud. Pravomoc ministra spravedlnosti rozhodnout, resp. povolit vydání vyplývá přímo z trestního řádu (§ 399).

V určitých rysech se rozhodnutí ministra spravedlnosti (byť vzdáleně) podobá přezkumnému řízení podle ustanovení § 94 an. správního řádu. S přezkumným řízením má společné především to, že vydání rozhodnutí nepředchází podání opravného prostředku, (nadřízený) správní orgán i ministr spravedlnosti jedná autonomně (samostatně) na základě ustanovení příslušného zákona. Na rozdíl od správního orgánu, který nemusí přezkumné řízení zahájit a tedy ani vydat rozhodnutí (je to do značné míry věc správního uvážení), vydání rozhodnutí ministra o vydání (či nevydání) není na úvaze ministra, v návaznosti na rozhodnutí vrchního soudu musí – ať tak či onak – rozhodnout.

Za samostatné zamyšlení stojí již posouzení, v jakém postavení se vlastně ministr spravedlnosti nachází v situaci, kdy (ne)povoluje vydání osoby. Ministr spravedlnosti není orgánem činným v trestním řízení (srov. ustanovení § 12 trestního řádu), zjevně ovšem také (jako orgán moci výkonné) v daném případě nevykonává „působnost v oblasti veřejné správy“ (§ 1 odst. 1 správního řádu), proto se ani na jeho „rozhodování“ nemůže vztahovat správní řád. Což ostatně nepřímě potvrzuje i v odůvodnění zmíněné rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 4 Azs 10/2010-110, výslovnou zmínku obsahuje i nálezný sp. zn. Pl. ÚS 63/06 („je vyloučeno, aby rozhodnutí ministra spravedlnosti v trestním řízení mohlo být předmětem přezkumu správního soudu“). Jde snad tedy o specifické rozhodování (úkon) v oblasti trestního práva, resp. trestního řízení (s určitými mezinárodněprávními prvky). Názor J. Novotné, že rozhodování ministra spravedlnosti je „svou povahou a postavením ministra jako představitele orgánu moci výkonné správním řízením sui generis“ (In: Šámal, P. a kol. Trestní řád. Komentář – díl II. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 2574 an.) není dostatečně podložen. Nestačí vycházet z postavení orgánu (osoby) při rozhodování, relevantní je obsah úkonu. Ostatně není neobvyklé, aby určitý orgán prováděl úkony spadající do různých právních odvětví (srov. typicky např. Policii České republiky). J. Novotná v pozdějším vydání komentáře svůj názor trochu poopravila: „rozhodování ministra spravedlnosti je svou povahou a postavením ministra jako představitele orgánu moci výkonné řízením sui generis“ (In: Šámal, P. a kol. Trestní řád. Komentář – díl III. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 4176 an.).

Samo rozhodování ministra spravedlnosti, resp. rozvaha ministra mu předcházející, pak není žádným (samostatným) řízením, a proto ani osoba, která má být vydána, nemůže být „z povahy věci“ (?) (bod 11., str. 6) účastníkem (stranou) řízení. Ve vztahu k rozhodování ministra spravedlnosti nemá tato osoba žádná procesní práva, i když se jí takové rozhodnutí přirozeně bytostně dotýká. Ostatně, i kdybychom připustili, že rozhodování ministra spravedlnosti má charakter jisté formy zvláštního pokračování v řízení o vydání (J. Novotná dokonce mluví o třetím stádiu vydávacího řízení: cit. dílo, s. 4176) – jak by bylo lze dovést z ustanovení § 399 odst. 4 a 5 trestního řádu – ani v tomto případě nemá osoba, která má být vydána, na rozhodování (procesně) žádný vliv.

Ve své podstatě se tak shodují s názorem uvedeným v nálezu sp. zn. IV. ÚS 353/12, podle kterého rozhodnutí ministra spravedlnosti o (ne)vydání „není totiž sensu stricto rozhodnutím o opravném prostředku, který stěžovateli právní řád k ochraně jeho práv poskytuje, jinými slovy nejde o řízení, které by měl stěžovatel k dispozici“ (srov. též bod 7., str. 4). Ostatně není jasné, proč tento nálezh chybí v úvodním výčtu rozhodnutí, od nichž se (zde částečně) nový názor Ústavního soudu odlišuje.

Co se týče ve výroku zmíněných odlišností v „účelu“ a „předmětu“ posouzení, které jsou ovšem v odůvodnění jen naznačeny (zřejmě bod 9. a 10.), pokud je taková úvaha vůbec (na základě platné úpravy) možná, i zde můžeme vyslovit pochybnosti. Předmět i účel posouzení je totožný: povolení (či nepovolení) extradice konkrétní osoby. Rozdíl je dán – ale pouze částečně – v hlediscích posuzování věci (což není nic neobvyklého při přezkumu aktu orgánem veřejné moci, který spadá v rámci tripartice dělby moci do jiné její složky, než orgán veřejné moci, který akt vydal): soud rozhoduje o přípustnosti vydání striktně na základě hledisek stanovených trestním řádem (§ 393), kdežto ministr spravedlnosti zkoumá, zda se nezměnily určité okolnosti (v tomto směru pak zkoumá i některé z důvodů nepřípustnosti uvedené v § 393 trestního řádu) a má prostor k jistému „trestnímu“ uvážení, které zahrnuje i mezinárodně politické aspekty věci (ty jsou ovšem, jak se správně uvádí, soudně nepřezkoumatelné). Můžeme se setkat s názorem, že „ministru spravedlnosti náleží rozhodovat ohledně vydání pouze z důvodů politických, což vymezuje jeho postavení v rámci vydávacího řízení“, podpořeným mj. odkazem na nálezh sp. zn. III. ÚS 534/2007 (J. Novotná, cit. dílo, s. 4177). Takový výklad – jak vyplývá z výše uvedeného – považuji za zužující.

Navíc má ministr spravedlnosti možnost se v pochybnostech obrátit na Nejvyšší soud. Pro úplnost je snad třeba uvést, že z hlediska „druhu“ (posledního) prostředku k ochraně práva není rozhodné, zda o něm rozhoduje soud či – z hlediska dělby moci – do jiné její složky spadající orgán veřejné moci.

Na základě výše uvedených důvodů tedy nemohu akceptovat nálezh III. senátu, resp. pléna Ústavního soudu. Dovožuji, že rozhodnutí ministra spravedlnosti není rozhodnutím v řízení, jehož by stěžovatel byl účastníkem, lze tedy toliko uvažovat o tzv. jiném zásahu orgánu veřejné moci (než je rozhodnutí), který by bylo možné v tomto režimu napadnout ústavní stížností.

Pokud jde o výrok II., jenž se zabývá přezkumem ústavní stížností napadeného rozhodnutí ministra spravedlnosti o povolení extradice ve vztahu k rozhodování (Ministerstva vnitra a správních soudů) o žádosti o udělení mezinárodní ochrany, lze uvést následující připomínky.

Především – v souladu s výše uvedenými výhradami k výroku I. – nutno zdůraznit, že by mělo jít o projednávání ústavní stížnosti proti jinému zásahu než je rozhodnutí. S tím ovšem do určité míry souvisí i rozsah (možnosti) přezkumu ústavnosti zásahu.

Nabízí se otázka, do jaké míry by toto „rozhodnutí“ mohlo (negativně) zasáhnout do ústavně zaručených práv a především do jakých ústavně garantovaných práv. Sotva lze namítat porušení práva na tzv. spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 an. Listiny základních práv a svobod, neboť žádné řízení neproběhlo. Z pohledu vnitrostátního pak právo na mezinárodní ochranu (azyl) nelze řadit mezi ústavně zaručená práva (srov. nálezh sp. zn. IV. ÚS 53/06), byť se vyskytují právní konstrukce podporující názor, že jde o právo na základě čl. 43 Listiny základních práv a svobod soudně vymahatelné (Molek, P. In: Wagnerová, E., Šimíček, V., Langášek, T., Pospíšil, I. a kol. Listina základních práv a svobod. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 858 an.).

Připustit lze nicméně „přezkumné“ hledisko dodržování lidskoprávních závazků vyplývajících z mezinárodních smluv a práva EU, s přihlédnutím k judikatuře Evropského soudu pro lidská práva, příp. i Soudního dvora EU. Čemuž výrok II. v zásadě odpovídá, ačkoliv není zřejmé, proč bylo použito slovo „také“ (4 řádek): co by mohl Ústavní soud ještě posuzovat?

Zdá se také, že stanovisko pléna vyjádřené ve výroku II. ne zcela (přesně) odpovídá tomu, co je uvedeno v odůvodnění.

V bodu 10. (str. 5) se vysvětluje, jak „omezené“ je „zjišťování“ ministra spravedlnosti při rozhodování o vydání, v bodě 15. a v bodech následujících (s. 7) je nastíněn rozsah přezkumu (ústavnosti) tohoto rozhodnutí Ústavním soudem. Domnívám se však, že ministr spravedlnosti při rozhodování o vydání hlediska uvedená ve výroku II. uplatňuje jen omezeně, byť ve větším rozsahu, než by mohlo vyplývat z odůvodnění (str. 5).

Naznačená hlediska by však mj. měl uplatňovat trestní soud při posuzování přípustnosti vydání. Trestní řád v ustanovení § 393 uvádí mezi důvody nepřipustnosti vydání (kdy můžeme vysledovat souvislost s řízením o udělení mezinárodní ochrany) toliko případ, kdy „jde o osobu, které byla v České republice udělena mezinárodní ochrana, v rozsahu ochrany poskytnuté této osobě zvláštním právním předpisem nebo mezinárodní smlouvou“ [písm. b)] nebo situaci, kdy „je důvodná obava, že by trestní řízení v dožadujícím státě neodpovídalo zásadám článku 3 a 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, anebo trest odnětí svobody uložený nebo předpokládaný v dožadujícím státě by nebyl vykonán v souladu s požadavky článku 3 této Úmluvy“ [písm. k)].

Nicméně i trestní soud je vázán čl. 10 Ústavy stanovícím aplikační přednost mezinárodních smluv, a to i s přihlédnutím k čl. 4 Ústavy, podle kterého jsou základní práva a svobody pod ochranou soudní moci (tedy nejen Ústavního soudu), a proto by měl přípustnost vydání posuzovat i z hledisek uvedených ve výroku II.

Vázanost ministra spravedlnosti čl. 10 Ústavy je nepochybně dána také a při event. změně okolností by to ve svém rozhodnutí měl reflektovat. Nicméně se zdá, že Ústavní soud bude fakticky posuzovat (být zprostředkovaně) rozhodnutí trestního/trestních soudů.

Nepochybně stojí za zmínku, že do novely trestního řádu provedené zákonem č. 457/2008 Sb. byly v ustanovení § 399 odst. 2 demonstrativně stanoveny důvody, kdy ministr vydání nepovolí. Odborná literatura k tomu uvádí: „novela shledala v souladu s tehdejší aktuální judikaturou Ústavního soudu a Nejvyššího soudu, že důvody tehdy uvedené v § 399 odst. 2 byly důvody právními, o nichž přísluší rozhodovat soudu, nikoli ministru spravedlnosti jako orgánu politickému (J. Novotná, cit. dílo, s. 4177). Jak je ovšem zřejmé (srov. výše), ministr spravedlnosti se bude nadále zabývat i některými důvody právními.

Určitý nedostatek spatřuji v tom, že nebyla zmíněna (související) problematika předběžných otázek (§ 57 správního řádu a § 9 trestního řádu).

Relevantní chybou se ovšem také zdá, že se do výroku II. nepromítla část odůvodnění obsažená v bodě 21. (str. 9), ze které vyplývá, že pravidlo o nevydání osoby – žadatele o udělení mezinárodní ochrany – neplatí vždy (bezvýjimečně). Jde o kolizi dvou mezinárodně právních závazků, a to závazků vyplývajících z Evropské smlouvy o vydávání (publ. pod č. 549/1992 Sb.) a Úmluvy o právním postavení uprchlíků (publ. pod č. 208/1993 Sb.), kdy převáží závazek extradiční.

Uvedená výjimka by se podle mého názoru měla také týkat případů, kdy jsou podávány „účelové“ žádosti o udělení ochrany (nelze-li přímo mluvit o zneužití práva), zvláště pokud jde o nebezpečné pachatele závažných (nepolitických) trestných činů.

Mám na mysli situace, kdy osoba – třeba i po letech (legálního či dokonce ilegálního) pobytu v České republice – požádá o udělení mezinárodní ochrany, až když bylo zahájeno extradiční řízení (eventuálně v jeho průběhu nebo dokonce po jeho skončení). Vydávací řízení pak může být zcela paralyzováno. Vždyť reálně bude možné osobu vydat pouze v případě, že podá žádost o udělení mezinárodní ochrany opakovaně a neuvede nové skutečnosti (a to až po proběhlém soudním přezkumu). Obávám se, že Česká republika by se v takovém případě mohla stát vítaným (dočasným?) útočištěm hledaných pachatelů trestných činů.

Domnívám se dále, že by také neškodilo se v odůvodnění zabývat, resp. argumentačně využít i právo EU vztahující se k problematice, příp. i judikaturu Evropského soudu pro lidská práva nebo Soudního dvora EU.

Za další deficit považuji i skutečnost, že Ústavní soud zcela pominul novou platnou právní úpravu problematiky provedenou zákonem č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci v trestních věcech, která nabyde účinnosti v brzké době (k 1. 1. 2014). Nová úprava některé otázky vhodně upřesňuje.

A na závěr si dovoluji uvést jednu technickou připomínku, která patrně trochu vybočuje z předpokládaného obsahu separátního vota. Domnívám se, že stanovisko pléna má přinejmenším stejnou důležitost jako plenární nálezy. Proto mě mrzí, že práce na tomto stanovisku byly značně uspěchané, zejména mi pak vadil krátký časový úsek poskytnutý (ostatním) soudcům ke studiu poměrně složité problematiky (srov. již samotný vztah mezi pojmy uprchlík a žadatel o mezinárodní ochranu) a k event. připomínkám.

V Brně dne 27. srpna 2013

Prof. JUDr. Vladimír Sládeček, Dr.Sc.